

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

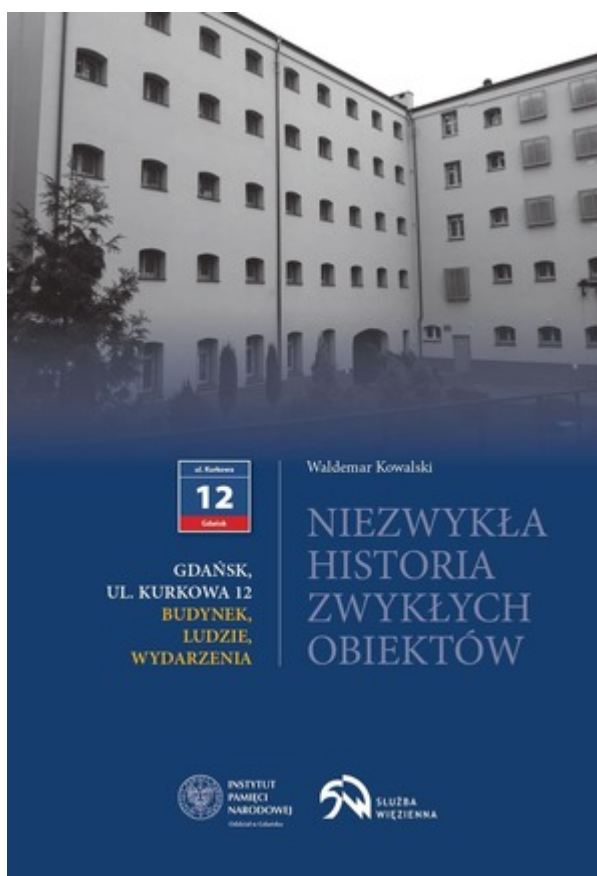
<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/prezentacje-wystaw/199690,Niezwykla-historia-zwyklych-objektow-Gdansk-ul-Kurkowa-12-Budynek-ludzie-wydarze.html>
03.05.2024, 18:09

Niezwykła historia zwykłych obiektów. Gdańsk, ul. Kurkowa 12. Budynek, ludzie, wydarzenia.

Waldemar Kowalski, „Niezwykła historia zwykłych obiektów. Gdańsk, ul. Kurkowa 12. Budynek, ludzie, wydarzenia”, Gdańsk 2023, 103 s.

Więzienia istnieją tak długo jak sama cywilizacja. Wiele z nich wpisało się trwale nie tylko w historię danego miejsca, ale też w dzieje powszechne. Jednym z nich jest obiekt zlokalizowany w Gdańsku przy ul. Kurkowej, należący kolejno do sześciu państw: Królestwa Prus (1815–1871), Cesarstwa Niemieckiego (1871–1918), Republiki Weimarskiej (1918–1920), Wolnego Miasta Gdańska (1920–1930), III Rzeszy (1939–1945) i Polski (od 1945 r.). Powstał on w połowie XIX w. i miał stanowić rozwiązanie problemów powodowanych przez rozwój miasta i wzrost liczby jego mieszkańców, a tym samym przez nasilającą się przestępczość. Czas pokazał, że obiekt ten stał się również jednym z trybów maszyny terroru politycznego. Oprócz przestępców kryminalnych umieszczano w nim także przeciwników aktualnej władzy. Do szczególnie mrocznych należały okresy niemieckiego nazizmu, a następnie komunizmu. Stworzono wówczas systemy represji, w ramach których pozbawiano wolności, zdrowia, a nawet życia.

Opisany w publikacji fragment dziejów gdańskiego więzienia obejmuje czas od połowy XIX w. po dzień dzisiejszy. Wiele ukazanych tu wydarzeń i związanych z nimi osób doczekało się już obszernych odrębnych opracowań. Dotyczy to m.in. zbrodniarzy wojennych i ofiar stalinizmu. Historia tego obiektu znalazła swoje miejsce również w tomach zbiorowych poświęconych jego roli w systemach totalitarnych. W stosunku do wcześniejszych opracowań związanych z gdańskim więzieniem nowością jest tu zebranie i uporządkowanie

jego losów od roku 1956 do czasów nam współczesnych.

Publikacja przedstawia obszerny wycinek wielowiekowej i bogatej historii gdańskiego więziennictwa. Z uwagi na jej objętość i charakter pewne wątki ukazano w niej zwięźle i w sposób przeglądowy. Czytelnicy znajdą tu jednak wszystkie najważniejsze fakty i wydarzenia z dziejów tego obiektu, a także losy ludzi, które zapisały się w jego murach.

Recenzenci: dr Daniel Czerwiński, Aleksander Masłowski

Koordynacja serii wydawniczej: dr Daniel Czerwiński, Krzysztof Drażba

Projekt okładki: Mateusz Zajder

Redaktor prowadzący: Anna Świtalska-Jopek

Redakcja i korekta: Anna Świtalska-Jopek

Skład i łamanie: Joanna Zajder

Na okładce: Fragment Pawilonu Centralnego widziany po przejściu bramy wewnętrznej przy ul. Kurkowej

(do 1946 r. zewnętrznej bramy głównej) więzienia, 2015 r. (zbiory Waldemara Kowalskiego)

Fotografie wykorzystane w książce pochodzą ze zbiorów: Archiwum Aresztu Śledczego w Gdańsku, Archiwum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (AGUM), Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (AIPN), Archiwum Państwowego w Gdańsku (APG), Muzeum II Wojny Światowej (MIIWŚ), Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC), domeny publicznej oraz zbiorów prywatnych Ireny i Stanisława Dedio, Waldemara Kowalskiego, Artura Ostrowskiego i Grażyny Starzyńskiej

Wybór i opis ilustracji: Waldemar Kowalski

Pełna wersja publikacji w postaci cyfrowej dostępna jest w załączniku.

PLIKI DO POBRANIA

[Niezwyczajna historia zwykłych obiektów. Gdańsk, ul. Kurkowa 12. Budynek, ludzie, wydarzenia. \(pdf, 20.45 MB\) 03.04.2024 09:00](#)